

KOLMKÜMMEND AASTAT

jõudsat edasiminekut nagu viimased kümme aastat ei osanud küll ette näha.»

Nii on Aburi küla praeguse Väike-Maarja suurmajandi hälli ja ühtlasi nüüdse Rakvere rajooni esimese kolhoosi asupaik. 1948. aasta lõpuks oli Virumaal moodustatud 53 ühis-majandit.

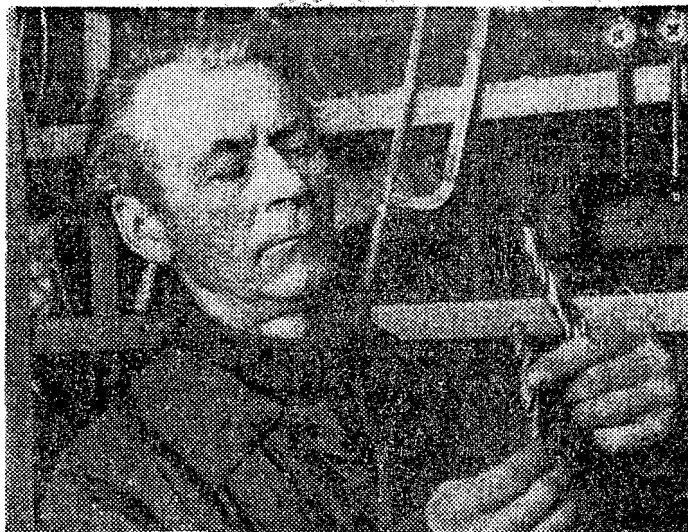
Eriti hoogne kolhooside loomine algas 1949. a. kevadel. Siis tulid ilmale ka kõik teised Väike-Maarja kolhoosi maadel asunud majandid: «Kiir», «Kevad», «Tee Tõusule», «Oktoobri Võit», «Edu», «Energia», «Ühine Jõud», Porkuni, Ebaverre, Uguri, «Õitseng», «Õigus», «Punane Lii» ja Vambola. Nii et ühtekokku 15 majandit.

Elu on Väike-Maarja mail tõesti seitsmepenkoormasamudega edasi astunud. Kui esimesel kolhoosiaastal oli tege-mist ühe auto ostmisega, siis mullu kogus kolhoos uues vääringus 3,6 miljonit rubla pu-hastulu.

Tolleaegne reporter kiitis 12—13-tsentnerilisi taliviljasaake (kuigi aidakaalus). Nüüd võta-vad 40-sed voosid peaaegronoomi veel kukalt kratsima. Ikka vähe!

Niisugune on juba kord elu seadus.

Jüri LAURAND

● EERO LANGEMETS

«Kus nüüd seda! Ja ega esi-meste aastate tasugi üle kurta võinud. Normipäeva kohta sai-me seitse kg teravilja, viis kg kartuleid, 30 kopikat, heina ja põhku. Üks pere viis aastata-suna koju üle kuue tonni vilja ja neli tonni kartulit.»

«Põllumajanduse materiaalne baas polnud siis just kiita. Juhtus ju niisuguseidki asju, mis praegu veidi mulgama pa-nevad?»

«Nii see oli. Hästi on mees esimese auto saamisluugu. Esi-mees Kadarpik läks seda lin-nast ära tooma. Akki aga saa-tis teate: «Sõida kohe 50 rub-laga järele. Nii palju jäi sum-mast puudu.» Sõitsingi. Autot hoiti siis nagu silmatera. Ben-siini toodi kanistritega, tühi-sõite ei lubatud. Iga sõiduotsa kaaluti hoolikalt. Kiitsi jaama tuli 500 kg sordiseemet. Auto-koorem oleks läänud poolikuks, nii sõitsidki vilja järele «kaera-mootorid».

Või siis päev, millal kolhoos ostis seitse pörsast seakasva-tuse rajamiseks. Laskime nad õuele lahti. Iõid teised seal rin-giratast. Aga kuhu nad maiu-tada? Seda hakkasime alles siis arutama. Üks oli teistest õnnetum ja suri. Tuli korjus ilusasti kasti pakkida ja Tar-tusse laborisse uuringule viia. Mine tea, akki on nakkusepiisk platsis. Sekeldusi kui palju pika teekonna ettevõtmisega.»

«Kas oskasite ette näha, et

kolhoos saab niisugused mõõ-dud nagu praegu?»

«Usku edasiminekusse meil oli. Kahjuks olid vähepeal, eriti 1952 ja 1953. aastal, üsna rasked ajad. Ent juba tosin aastat ühist tööd tõi inimeste teadvusse murrangu. Aga nii

Et hinnata vääriiselt meie kollektiivse põllumajanduse pioneeride pingutusi ja tutvustada laiemalt otsusekindla sammu tähtsust, organiseeris Väike-Maarja kolhoos käesoleva aasta algul matkasarja «Tunne oma kodukolhoosi». Viimase matka ajal 18. märtsil avati Aburis Vahi-Tõnu talu seinal memoraaltahvel jäädvustamaks «Uue Elu» asutamiskohta. Avakõnes ütles esimees Boris Gavronski, et majand kavatses edaspidi igal aastal korraldada hulki haaravaid spõrtlikke üritusi, mille finaali peetakse Aburis. See aitab säilitada mälestust kolhoosi tööveteranidest helgena ja värskena.

Eduard LEPPIK

Kevad on meelikõitev aasta-aeg, sest siis tärkab loodus. 1948. aasta 6. aprillil «Viru Sõ-nast» loeme:

«Vabadel õhtutundidel kogu-nesid mitmed Aburi küla talu-nikud külavoliniku, keskmikta-lupidaja Evald Kreegi tallu. Jutt kaldus kollektiviseerimisele, millest loeti ajalehtedest ja kuuldi selgituskoosolekuid. Oodatud külaline Evald Kreegi talus oli ELKNU Vao valla-komitee sekretär Olev Kuhi. Tema jutustas sellest, kuidas Nõukogudemaal tekkisid esime-sed kolhoosid, kuidas tõusis kolhoosidesse koondunud taluraha-va majanduslik jõukus. Kommu-nistliku noore sõnu võis kinni-tada Suure Isamaasõja invaliid Eero Langemets. Pärast Saksa okupantide väljakihutamist pöördus Eero Langemets tagasi kodukülla. Saanud lahingutes 1941. aastal haavata, veetis Eero Langemets kaks aastat Kirgiisi vennasvabariigi ühes kolhoosis.

2. aprill kujunes Aburi küla-le pidupäevaks. Külavolinik Evald Kreegi talutare täitus inimestest, kes tulid kokku sel-leks, et panna alus uuele elule, rajada kollektiivmajapidamine...»

Kolmkümmend aastat on nüüd sellest möödas. Mälestused kipuvad juba tuhmuma. Aga need aastad püsivad ometi kirgastena.

Tahtsin kohtuda ühe asutaja-lõhkmeaga. Linda Kreek elab Tallinnas, Linda Kadarpik Aas-peres, Salme Nurkset paluti küll otsida Aburist, aga ei leid-nud teda kodutare luurest. Ole-vat samuti külla sõitnud. Eero Langemetsa, praeguse majandi aukolhoosniku, aga sain kätte Koonu töökoistat. Ikka veel rivis. On siin fõõristade kambris nobedasti ametis.

«Kas on meeles, suuruke see majapidamise hakatus siis ka oli?»

«Maad oli 230 hektarit, sellest 160 hektarit põldu, loomadest 15 hobust, 20 lehma ja 10 noorloomu, sigu ei olnud. Meid oli üheksa peret, kes asusid uuele teele. Eks algul olnud niisugune tunne nagu uusaasu-katel ikka. Puudusid ju koge-mused. Aga inimesed olid töö-kad, ja hakkama saime.»

«Kas niisuguseid asju ei juhtunud, et lohakusest jäeti küünivärvad paranilahti või lükkati hoopis puruks?»